

Oikea diagnoosi – väärät lääkkeet

Espoon teknisen lautakunnan puheenjohtaja Simo Grönroos esitti tekstissään (LV 3.9.) kaupungin liikelaitosten yhtiöittämistä lääkkeenä menojen vähentämiseksi ja tehokkuuden lisäämiseksi. Näin on Grönroosin mukaan menetelty esimerkiksi Turussa.

Tekninen lautakunta ja joukko virkamiehiä kävi hiltajattain veronmaksajien rahoilla Turussa, missä heille kehuttiin osakeyhtiömuotoa maasta taivaisiin. Pidempiaikaista kokemusta asiasta ei ole. Ainakin yksityiset osakeyhtiöt ovat monin paikoin osoittautuneet virheinvestoinneiksi, joissa laatu on laskenut, mutta hinta jatkaa nousuaan.

Pitää myös paikkansa, että kaupungin liikelaitokset ovat kalliita. Se taas johtuu jo pitkään vallalla olleesta käsittämättömästä tilaaja-tuottajamallista, jossa kaupungin toiminnoissa on väkisin erotettu tilaaja- ja tuottajaorganisaatio. Tämä on johtanut kaksinkertaiseen organisaatioon, jossa on kolminkertainen johtajakaarti. Heidät taas on pyritty rahoittamaan

karsimalla varsinaisen fyysisen työn tekevää duunari-porrasta, vaan nyt on siinäkin tulossa seinä vastaan. Kun liikelaitoksilta lisäksi puuttuu jokseenkin täydellisesti oma päätäntävalta esimerkiksi tavoitteissa tai henkilöstöpolitiikassa, ei niitä tietysti voi ihan oikeina kunnallisina liikelaitoksina pitääkään.

Katujen ylläpidon Grönroos mainitsee erityisen kalliiksi verrattuna yksityiseen. Grönroosille ei liene kukaan kertonut, että muun muassa Espoossa eräällä ulkoistetulla hoitoalueella joutuivat kaupungin koneet ja miehet käymään yksityisen jälkeen korjaamassa jäljet, jotta eteneminen onnistuisi muullakin kuin mönkijällä tai maastoautolla.

Toisaalla kaupunki on joutunut kymmenillä tuhansilla korjaamaan yksityisen firman tuhoamia istutuksia, nurmikoita, pylviäitä ynnä muita. Ehkä näillekin pitäisi yhtälössä panna jotain painoarvoa.

Grönroos on oikeassa siinä, etteivät kaupungin liikelaitokset voi myydä palveluja ulkopuolisille tahoille. Vaan eipä sille olisi tarvettakaan,

jos kaupungin tilaajaorganisaatiot tilaisivat riittävästi työsuorituksia niiltä yksityisen sijaan. Vaan näin ei tapahdu.

Suomessa on myös kuntia, jossa näitä omituisia tilaaja-tuottaja-malleja ollaan kannattamattomina purkamassa. Näitä löytyy myös naapurimaastamme Ruotsista. Ehkä kannattaisi seuraava veronmaksajien rahoilla tehtävä opintomatka suunnata johonkin näistä kohteista.

Ruohonjuuritason asiantuntijoiden eli kaupungin työntekijöiden lääke ongelmiin on tilaaja-tuottajaorganisaation romuttaminen ja teknisten liikelaitosten toiminnan siirtäminen takaisin Teknisen keskuksen yhteyteen. Espoon pitäisi todellakin ottaa oppia muiden kaupunkien kokemuksista, kuten Grönroos toteaa. Yhtiöittäminen ei tällöin ole ensisijainen vaihtoehto.

Espoon julkisten ja teknisten alojen työntekijät JHL ry
Reino Leimola
 puheenjohtaja
Markku Vihavainen
 sihteeri